

Мар'яна УДИЧ,

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти

Науковий керівник: Ірина НЕСТАЙКО,

кандидат педагогічних наук, доцент

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка (м. Тернопіль)

ПРОБЛЕМА РЕСУРСІВ У РОБОТІ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

У сучасних умовах освіта є однією з найважливіших сфер суспільного життя і відіграє ключову роль у формуванні свідомих громадян, які здатні не лише до самореалізації, але й до захисту інтересів своєї держави. Завдяки системі освіти формуються моральні, духовні та етичні цінності, що мотивують молодь активно брати участь у розбудові та захисті суверенітету країни. У цьому процесі надзвичайно важливою є роль освітнього середовища, яке має стати простором для гармонійного розвитку особистості. Якісне освітнє середовище не лише забезпечує здобуття знань, але й формує відповідальне ставлення до національних і суспільних викликів. Компетентність керівника закладу освіти відіграє вирішальну роль у розбудові такого середовища. Саме від нього залежить, чи будуть створені умови для ефективної роботи педагогів, чи будуть здобувачі відчувати підтримку і мотивацію для особистісного розвитку.

Для того, аби бути ефективним, керівник закладу освіти має володіти певними ресурсами. І перелік цих ресурсів впливає із законодавчої бази. Так, завдання керівника закладу освіти в Україні закріплені в різних нормативно-правових актах, які регулюють освітню діяльність. У Законі України «Про освіту» у Статті 26 серед інших визначені наступні обов'язки керівника закладу освіти: «організовує діяльність закладу освіти; вирішує питання фінансово-господарської діяльності закладу освіти; призначає на посаду та звільняє з посади працівників, визначає їх функціональні обов'язки; забезпечує організацію освітнього процесу та здійснення контролю за виконанням освітніх програм; забезпечує функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти; забезпечує умови для здійснення дієвого та відкритого громадського контролю за діяльністю закладу освіти; сприяє та створює умови для діяльності органів самоврядування закладу освіти; сприяє здоровому способу життя

здобувачів освіти та працівників закладу освіти; затверджує положення про запобігання і протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми в закладі освіти» [1]. Відповідна інформація відображена і в законодавчих актах, що стосуються різних рівнів освіти (Закони України: «Про повну загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про вищу освіту»), а також деталізовані в установчих документах закладу освіти, колективним та строковим договором. Міністерством економіки України наказом № 568-21 від 17 вересня 2021 р. введено у дію професійний стандарт «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти», у якому також представлені вагомі компетентності, якими має володіти очільник закладу освіти, серед яких: *загальні компетентності* (громадянська; соціальна; культурна; когнітивна підприємницька); *професійні* (здатність інтерпретувати нормативно-правову базу; стратегічного управління закладом освіти та управління персоналом; забезпечувати якість освітньої діяльності та функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти; організувати діяльність закладу освіти на засадах зовнішньої системи забезпечення якості освіти; а також лідерська; емоційно-етична; педагогічного, соціального та мережевого партнерства; здоров'язбережувальна; інклюзивна; проєктувальна; інноваційна; здатність до навчання впродовж життя; інформаційно-цифрова). А також комплекс трудових функцій керівника закладу загальної середньої освіти (забезпечення: стратегічного управління розвитком закладу освіти; управління якістю освітньої діяльності; партнерської та мережевої взаємодії; власного безперервного професійного розвитку; організація безпечного і здорового освітнього середовища) [2]. Зважаючи на високі особистісно-професійні вимоги та функціональні обов'язки керівника закладу освіти, визначальним є володіння ним достатнім ресурсним потенціалом.

Припускаємо, що ресурси, якими має володіти керівник закладу освіти, можна умовно поділити на дві основні групи: особисті та зовнішні. Кожна з цих груп охоплює низку важливих складових.

1. *Особисті ресурси керівника закладу освіти*: стосуються професійних і психологічних якостей керівника, необхідних для ефективного управління закладом освіти.

- *Лідерські якості*: здатність мотивувати команду, впливати на колектив, приймати відповідальні рішення та вести за собою.
- *Організаторські здібності*: вміння ефективно планувати роботу закладу, розподіляти обов'язки, контролювати процеси та координувати дії різних підрозділів.
- *Комунікативні навички*: вміння налагоджувати ефективну взаємодію з учасниками освітнього процесу (вчителями, учнями, батьками, громадськістю, державними органами).
- *Психологічна стійкість*: здатність керувати емоціями, витримувати стрес, зберігати професіоналізм у складних ситуаціях та уникати емоційного вигорання.
- *Інноваційне мислення*: здатність упроваджувати новітні освітні технології, відкритість до змін, вміння адаптуватися до нових умов і трендів в освіті.
- *Юридична грамотність*: розуміння освітнього законодавства, знання правових норм і положень, що регулюють освітню діяльність.

2. *Зовнішні ресурси*: пов'язані з матеріальними, фінансовими, людськими та інформаційними ресурсами, необхідними для організації та функціонування закладу освіти.

- *Фінансові ресурси*: бюджетні кошти та додаткові джерела фінансування (гранти, спонсорська допомога). Керівник має забезпечувати раціональне використання коштів для підтримки й розвитку закладу освіти, а також шукати нові можливості фінансування.
- *Матеріально-технічні ресурси*: забезпечення освітнього процесу необхідним обладнанням, сучасною технікою, приміщеннями та іншими матеріальними активами. Сюди входить і модернізація матеріальної бази для відповідності сучасним стандартам освіти.
- *Людські ресурси*: кадровий потенціал закладу освіти. Завдання керівника – залучати, розвивати та утримувати кваліфікованих педагогічних працівників, створювати умови для їхнього професійного зростання і задоволеності роботою.
- *Інформаційні ресурси*: доступ до інформаційних систем, баз даних, методичних матеріалів та освітніх платформ, що забезпечують

організацію навчання та управління закладом освіти. Також важливим є використання цифрових технологій для організації ефективного освітнього процесу.

- *Адміністративні ресурси:* можливості співпраці з державними та громадськими організаціями, органами місцевої влади, а також вплив на прийняття рішень на місцевому та державному рівнях, які стосуються освіти.

Керівник закладу освіти для забезпечення успішної діяльності закладу та якісного освітнього процесу має володіти не лише особистими ресурсами, але й ефективно управляти зовнішніми ресурсами. І саме проблема ресурсного потенціалу керівника закладу освіти стане предметом наших наступних досліджень.

Список використаних джерел:

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 3.09.2024).
2. Про затвердження про професійного стандарту «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти»: Наказ Міністерства економіки України від 17.09.2021 р. № 568-21. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2021/09/22/Nakaz-568-zatverdzh.standartu.keriv.22.09.pdf> (дата звернення: 3.09.2024).